

MARINA VINAJ: TISKOPISI XVI. STOLJEĆA IZ RIZNICE MUZEJA MUZEJA SLAVONIJE U OSIJEKU, 2007.

RENATA BOŠNJAKOVIĆ □ Zavičajni muzej Našice, Našice

Muzej Slavonije Osijek u godini svoje 130. obljetnice pokazao je javnosti izuzetno bogatu kulturnu baštinu – zbirku najstarijih tiskopisa sadržanih u bogatom fondu Odjela tiskopisa Muzeja Slavonije Osijek. Taj iznimno bogat i vrijedan odjel od samih je početaka prikupljanja knjižne građe zadržao muzeološku koncepciju svojih zbirki *čuvajući cjelovitost i sveukupnost određenog fonda u smislu njegove pripadnosti pojedincu, obitelji ili instituciji, bez obzira na sadržaj i vrstu građe. Unutar spomeničkog fonda Odjela vrijednošću i obimom građe ističu se: Knjižnica Prandau-Norman, Gimnazijska knjižnica i Knjižnica obitelji Weissmann* (str. 4.).

Voditeljica Odjela muzealnih tiskopisa viša knjižničarka i magistrica knjižničarstva Marina Vinaj izdvojila je iz navedenih spomeničkih fondova zbirku knjiga 16. st. i prezentirala je na izložbi *Tiskopisi XVI. stoljeća iz riznice Muzeja Slavonije u Osijeku*. Izložbu je popratilo i istoimeno bogato ilustrirani katalog izložbe.

Na samom početku kataloga autorica u poglavljima *Knjižnica Prandau-Norman, Gimnazijska knjižnica i Knjižnica obitelji Weissmann* predstavlja spomenute spomeničke fondove Odjela muzealnih tiskopisa kroz povijest njihovih prvotnih vlasnika, opisuje sadržaj i brojnost fonda, kao i način na koji su tiskopisi dospjeli u osječki muzej.

Kroz poglavlje *Tiskarstvo 15. i 16. stoljeća* mr. Vinaj znalački nas uvodi u svijet začetka tiskane knjige te nas upoznaje s njom opisujući njezin izgled, sadržaj, tiskare, ali i njezino mjesto i značenje u tadašnjem vremenu i društvu.

U poglavlju *Zbirka knjiga 16. stoljeća Odjela muzealnih tiskopisa Muzeja Slavonije* autorica predstavlja način obrade i prezentiranja odabranih primjeraka. Daljnji tekst podijeljen je u pet skupina: *Italija, Švicarska, Njemačka, Francuska i Španjolska*, tj. po državama u kojima su knjige tiskane. Predstavljene su najpoznatije tiskare, te najvrjedniji autori i primjerci zastupljeni u katalogu.

Opsegom najveći dio publikacije jest *Katalog*, s devedeset četiri naslova tiskana u 16. st. Knjige su razvrstane prema državama, unutar države navedene su abecedno, po gradovima (poštujući povijesne granice – Strassbourg), a unutar pojedinoga grada vrstane su kronološkim redom. Pri kataložnom opisu magistrica knjižničarstva Marina Vinaj slijedila je Međunarodni standardni bibliografski opis starih omeđenih publikacija ISBD(A). Autorica objašnjava kako su napomene za pojedine primjerke zbog osebnosti uveza opširnije i detaljnije, a pojedini kataložni opisi skraćeni te su izostavljena imena suradnika. No upravo iscrpne napomene u kataložnom opisu tih primjeraka naglašavaju njihovu posebnost i originalnost. Nakon kataložnog dijela slijedi kazalo autora, literatura i izvori te sažetak na engleskom jeziku.

Ono što ovaj katalog čini posebnim jesu brojne, iznimno lijepo dizajnirane ilustracije. Uz svaki kataložni opis nalazimo fotografije korica, hrpta i naslovnice knjige. Autorica nam kroz obilje zanimljivih uvećanja detalja s pojedinih knjiga kao što su tiskarski znakovi, inicijali, vinjete, numeričke oznake, rukopisne bilješke, *ex librisi*, dekoracije i dr. otkriva dekorativnu ljepotu i bogatstvo tiskarstva i uveza promatranog razdoblja, ali i približava skrivene tragove prijašnjih vlasnika.

Takvom prezentacijom knjiga naglašena je njihova muzeološka vrijednost, a knjiga se promatra kao svjedok vremena koji ostavljenim tragovima prijašnjih vlasnika svjedoči o prošlim vremenima, ljudima, navikama, ali i o društvu i njegovim vrijednostima, tj. *postaje dio muzeja knjige ne gubeći ni trenu svoju sadržajnu vrijednost* (str. 4.).

Magistrica Marina Vinaj priča o ljepoti, vrijednosti i značenju tiskane knjige u njezinim začetima izuzetno zanimljivo, pristupačno, a opet vrlo profesionalno, zadovoljavajući ponajprije pravila knjižničarske struke, no istodobno knjigu promatra očima vrsnog muzealca, udahnjujući joj novi, muzejski život i otkrivajući na taj način raznovrsnim istraživačima izvor prepun novih spoznaja.

Istoimenu izložbu također je postavila mr. Vinaj u prostorima Muzeja Slavonije Osijek. Autorica je i izložbom uspjela na vrlo zanimljiv način predstaviti knjigu 16. st.

Naime, pri izlaganju knjiga pronašla je pravi način da osim materijalnog oblika predstavi i sadržaj knjiga, autore, tiskare, kao i atmosferu tog doba. Multimedijskom prezentacijom – izradom velikih legendi s detaljima iz knjiga

Tiskopisi XVI. stoljeća iz riznice Muzeja Slavonije u Osijeku / Marina Vinaj : Prijevod sažetaka Željka Miklošević ; Fotografije Marin Topić . - Osijek : Muzej Slavonije, 2007., 100 str. : ilustr. ; 29 cm
ISBN 978-953-6191-37-7

(citati, *ex libris*, tiskarski znakovi, inicijali, vinjete, rane dekoracije) i kratkim DVD filmom omogućila je uvid u sadržaj izloženih publikacija istaknuvši sve bogatstvo dekoracija i ilustracija sadržano u njima. Uređenjem izložbenog prostora i uporabom detalja (tinta, pero, svijeća) u DVD projekciji dočarala je atmosferu vremena u kojemu su knjige nastale.

Katalogom i izložbom *Tiskopisi XVI. stoljeća iz riznice Muzeja Slavonije Osijek* mr. Vinaj je, skinuvši prašnjave naslage, pronašla i istaknula ono posebno što zrači iz njih, te nam vrlo nadahnuto kroz knjige približila vrijeme, svjetonazor i ljude koji su živjeli u nekim drugim razdobljima povijesti i koji su stvarali, gledali, držali u ruci i koristili se baš tim knjigama. Upravo su ti tiskopisi svjedočanstvo čovjekova postojanja i djelovanja te njegove želje da tiskanom riječi stvara, mijenja i djeluje na svijet oko sebe, ali i ostavlja tragove svog bivanja budućim generacijama.

Rad mr. Marine Vinaj odličan je primjer kako pristupiti, obraditi i javnosti približiti skriveno bogatstvo tiskane riječi sadržano u našim knjižnicama i muzejima. Stoga bi ovaj prikaz bilo najbolje završiti njezinim riječima, koje pokazuju veliku ljubav, zalaganje i svijest o potrebi očuvanja baštine: *Riznice ljudskog umijeća, znanja, svjedočanstva bivanja na određenom prostoru u određeno vrijeme, svi tragovi živog, brižno pohranjeni u čuvaonice prošlosti – muzeje, u nas su još nedovoljno zamjetni pratitelji potrage za znanjem, prečesto na margini nečeg važnijeg i vrednijeg. A ima li vrednijeg od spoznaje vlastitog traga u prošlosti?* (str. 4).

MARINA VINAJ: PRINTED WORKS OF THE 16TH CENTURY FROM THE TREASURY OF THE MUSEUM OF SLAVONIA IN OSIJEK, 2007

In the year of its 130th anniversary, the Museum of Slavonia in Osijek showed the public its extremely rich cultural heritage – a collection of the oldest printed works contained in the fine holdings of the Printed Works Department of the Museum of Slavonia in Osijek. This extremely ample and valuable department retained from the very beginnings of its collection of book material the museological conception of its collections, preserving the integrity and completeness of a certain holding in the sense of its belonging to an individual, family or institution, irrespective of the content or kind of material. Within the memorial holdings of the Department, the following are particularly prominent for their value and scope: the Prandau-Norman Library, the High School Library and the Weissmann Family Library.

Senior librarian Marina Vinaj, MLS, head of the department of printed works, picked out from these commemorative holdings a collection of 16th century books and presented it at the exhibition Printed Works of the 16th Century from the Treasury of the Museum of Slavonia in Osijek. The exhibition was accompanied by a finely illustrated catalogue of the same name.

Through this exhibition, its creator managed in a very interesting way to present books of the 16th century. In showing the books she found the right way to present not only the material form but also the content, the authors, printers as well as the atmosphere of the age. With a multimedia presentation – the marking of large captions with details from the books (quotes, bookplates, colophons, initials, vignettes, early decorations) and a short film on DVD – she provided an insight into the content of the publications on show, bringing out all the richness of decorations and illustrations contained in them. Through the arrangement of the exhibition space and the use of details (ink, quills, candles) in the DVD projection she conjured up the feeling of the time in which the books were created. In this catalogue and exhibition *Printed Works of the 16th century from the Treasury of the Museum of Slavonia in Osijek*, Marina Vinaj blew away the layers of dust and found and emphasised the special things that come from the books, and through them gave us an inspired view into the time, the worldview and the people who lived in other periods of history, those who created, looked at, held in their hands and used these very same books.